

מקבלין טמאה³⁰, ושבעל קרי מתר להפנס בבית הכנסת³¹ ולקרות בספר תורה, אבל להתפלל – הדבר תלוי במנהג: כל ישראל שבין הישמעאלים נהגו לרחץ, וכל ישראל שבין הערלים לא נהגו לרחץ, ואתם לא³² תשנו מנהג אבותיכם, ואסור לכם לזוז מן המנהג. כך היה לד³³ לומר ולהורות. אבל אהבה מקלקלת³³ השורה ושנאה מקלקלת³³ השורה, מפני³⁴ השנאה שהיתה בינה ובין ר' דניאל – כעסת, ושמחת לרגשת אלו הקמים עליו, ונתעלמה ממך דרך המשפט.

וזה העני³⁵ שאמר עלי שאיני רוחץ מקרי – שקר הוא אומר¹³. מעידין³⁶ עלי שמים וארץ שמעולם לא עשיתי זאת אלא מחלי. והיאך אשנה מנהגי ומנהג אבותי בלא עלה, בלא שום אסור? ומנין ידע הוא בפתיחתו אם נראיתי³⁷ לרחץ אם לא? ודבריו³⁸ דברי חלומות לא מעלין ולא מורידין. ואין להאריך בדבר³⁹ זה הקל בודאי, אבל הודעתיה מפני מה כעסתי.

(ב) ועוד כתבת באותו הכתב נסח זה, ככה: "ודברי חבוריה¹ מאירין לעולם, אך למי שעסק בתלמוד ויודע שם החכמים אשר עסקו ונשאו ונתנו בתלמוד ובגמרא, ולא להתעסק בהן לבדן וישתכח שם התנאין והאמוראין מן העולם. וכל שכן שלומדין ואינן יודעין מה לומדין, וטועין באמרי החבור, ואינן יורדין לסוף דעתה, ומאי זה מקום המעין נובע. ועליה² אמר התנא³: 'חכמים הזהירו בדבריכם וכו' וימותו ונמצא שם שמים מתחלל'⁴. אלו הן דבריה אות באות. ועוד כתוב נסח⁵ זה: "ראוי להדרתה להורות לעולם שלא יניחו הגמרא מלהתעסק בה" וכו'.

הל' תפילה ד, ד"ו, הל' שביחת עשור ג, ג. 31. נ"א (מ'בבית'): בכנסת. ונ"א (מ'מותר'): מותר בבית הכנסת. 32. נ"א: אל. 33. בנ"א נוסף: את. 34. נ"א: ומפני. 35. עני בדעת, ע' לעיל שה, 3 בהערות המשלימות. 36. נ"א: מעיד אני. 37. נ"א: ירדתי. 38. נ"א: דבריו. ובנ"א לית. 39. א: בדברי. ו'הקל' הוא תואר לאותו העני. אך יותר נראה כנוסח הפנים, ופירושו: בדבר הפשוט הזה של דין הרחיצה מקרי, ר' אותה הלשון עצמה בתשובת הרמב"ם שנתפרסמה על ידי א. קופפר, 'תרכיץ', ל"ט, עמ' 172. [אגב, תחילת השורה שם משובשת, ונראה שצ"ל: שאגב שיטפא אמרם]. וכאן 'הקל' אולי גם בניגוד ל'חומרי הדברים' (לעיל תלו, 17). 1. נ"א: חיבורך. 2. נ"א: ועליהם. 3. אבות א, יא. 4. בנ"א לית מ'וימותו' (וייתכן ש'וכו' אינו רומז להמשך המשנה, אלא לסוף ציטוט לשון ר' פינחס, כבשורה הבאה). ונ"א (מ'וכו')

שורה 9 והיאך אשנה מנהגי וכו' – ע' להלן תקצת, 12, ובהערות המשלימות שם.